

Kopsoli

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2006. gada Nr.10/11 (909/910)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

Cena 30 santīmi

Jubileja

Desmit gadu – dejai, dziesmai, mākslai

Ilze Kopmane

Izdejots, izdziedāts, izspēlēts desmitais lielais pašdarbnieku ikvasaras notikums – festivāls. Šoreiz atkal Valmierā, pilsētā, kurā dzima un realizējās ideja par šādu pirmo pašdarbnieku saietu pirms desmit gadiem.

Toreiz...

Valmierieši vienmēr pratuši jokus plēst, pa dzīvi soļot ar dzirkstošu smaidu lūpās, humoru mētādami. Savā reizē, savā vietā, protams. Un tā nu viņi reiz LNS valdes sēdē izmeta ideju – kāpēc gan to vienreiz gadā nedarīt visiem kopā, sak, vienkārši tāpat, garastāvokļa pacilāšanai. Saņēmuši augstākās vadības atbalstu, metās pie lietas un – darīts. Visi izsmējās kopā festivālā Nr.1 «Smejies vesels».

Tagad...

Tagad tas nāca prātā, kā

jau apaļas jubilejas reizē, — apcerot gadu gaitā radušās pārvērtības. Un to ir daudz!

No pārdesmit dalībnieku sa-kombinētā koncerta līdz ielu gājieniem un koncertuzvedumiem, lielākās Latvijas pilsētās ik gadus sabraucot pie pusotra simta dalībnieku un daudzu simtu skatītāju pulkam.

Arī mākslas žanri, izpildītāju sastāvs, viņu un skatuviskais ietērs mainās, bet

pastāvīga paliek cilvēku tieksme pašizteikties mākslā, apliecināt savas spējas un talantus, priecēt skatītājus.

Tradīcijas

Arī šoreiz tika realizēts jau iesakņojies rituāls – sa-posušies pašdarbnieku teatralizēts gājiens pa pilsētas ielām līdz kultūras namam.

Veiksmīga ideja – par krāšņo roku simbolu – nedzirdīgo saziņas līdzekli, kuru nesa un vicināja visi dalībnieki.

Gājiena vadībā – LNS vadība un festivāla saimiece Valmieras biedrības vadītāja Dace Lāce.

Svinīgā atklāšana

Runas un ceremonija labi saderējās ar valmieriešu dziesmu «Visas upes klusu tecēj...» un «Valmiera – tu esi skaista». Turklāt jau pašā sākumā – viņu piedāvātais šobrīd tik populārās sabiedrības integrācijas problēmas risinājums: valmierieši uzstājās kopā ar dzirdīgo jauniešu deju kopu.

Tālāk programmā

Koncertam bija gatavojušās visas biedrības (neieradās Pļaviņas), KC «Rītausma», melogrupa «Alias»

2006.gadā laikraksts «Kopsoli» iznāk ar Rīgas Domes finansiālu atbalstu

Šajā numurā

- **1. — 2. lpp. Lielajā kultūras dzīves notikumā** — LNS pašdarbnieku X festivālā pietikā gan krāšņuma, gan svīnīguma...
- **3.lpp. Uzšķirsiet speciālizdevumu «Vīrietis. Sieviete. Līdzsvars?».**
- **4. — 5.lpp. No Vācijas pieredzes mums ir ko pamācīties**, bet arī tur problēmu netrūkst...
- **6.lpp. Uzzināsi par nedzirdīgo situāciju Slovērijā.** Reāls skats uz nedzirdīgo iespējām šajā valstī.
- **7.lpp. Mūsu Jaudis stāsta** par savu zināšanu papildināšanu Jūrmalā, SIC.
- **8.lpp. Sieviete — tuvplānā:** saruna ar Zinaīdu par dzīvi, darbu, ģimeni un...
- **9.lpp. Daugavpīlieši tikuši atpakaļ savās mājās**, un tas noticis, pateicoties ES naudai.
- **Bet D.Delle stāsta par bērniem** viņu pašā pirmajā izlaidumā — bērnudārzā.
- **10.lpp. Visādi sīkumi.** Ieskatieties uzmanīgi — varbūt jāsveic kāds jubilārs!

«Desmit gadu — deļai, dziesmai...»

Sākums 1. lpp.

un pirmoreiz piedalījās arī jauniešu organizācija «Efraims».

Neuzņemoties mākslas kritiķa lomu un pamatīgu analīzi, varu teikt – tas bija spilgts, raits un labi sagatavots uzvedums, ko vienoja kopīga ideja par nedzirdīgo kultūras spēju pastāvēt un attīstīties visās tās daudzveidīgās izpausmēs.

Jā, dažiem kolektīviem ir grūtības ar paudžu maiņu vai dzimumu līdzsvaru pašdarbnieku vidū, bet tas procesu nekavē un netraucē progresam.

Jaunas sejas

Bija prieks vērot – tik daudz jaunu cilvēku uz skatuves (KC «Rītausma» deju grupa, Liepājas muzikālā kopa, Valmieras melodiziedātāji, «Efraima» teātra trupa, «Alias» u.c.). Pat smiltēnieši šoreiz uz skatuves izgāja lielākā skaitā nekā parasti («Jūras tango»).

Nopietni un – pa jokam

Pašdarbnieku saieti attīstījušies ne vien dalībnieku skaitā, bet mainījies arī to saturs. No vienkāršiem sadzīves skečiem līdz filozofiska satura etiķēm un poēzijai, līdz muzikāliem uzvedu-

miem – tāds ir mūsu ļaužu talanta apliecinājums.

Vispirms par nopietno, uz pārdomām aicinošo reizēm – pat satraucošo. Tādas vienmēr ir «Alias» grupas dzies-

mas – kā maža apcere par kādu dzīves krustceļu, situāciju, kurā katrs varam nonākt: «Karš nav beidzies», «Kur milzu kalni liekas mazi». Saviļņoja dziesmas «Tu un es» jaunie izpildītāji Marija un Vladimirs (Valmiera), kā vienmēr izturētās un elegantās dāmas melodeklamācijās «Likteņa sūtnis» (Līga, Smiltene), «Dejo ar mani» (Elvīra, Daugavpils). Rūpīgi iestudēts bija arī ventspilnieces R.Civkunovas priekšnesums «Mans bērns».

Bet – visu ar mēru!

Koncerta virsrežisore LNS viceprezidente M.Piterniece bija pratusi sastādīt līdzsvarotu programmu, kur krietna vieta tika arī smieklam un jokam.

Te nu šoreiz ar pantomīmām laurus plūca rēzeknieši («Dzīve cietumā», «Palaidnīgais pusaudzis»). Skatītāji vietām smējās, vēderu turēdami. Sižetus komponējot paši vai arī no TV redzētā pārveidojot, – tā skaidroja rēzeknieši.

Arī daugavpiliešiem par līdzīga žanra uzvedumu tika patiesa skatītāju atzinība («Diskotēka»). Valmieriešu «Amora bultas» trāpīja tieši mērķi – kutināja smieklus nervu.

Nepārspējams bija U.Ozols (*attēlā no kreisās*) «Efraima» uzvedumā «Mīlēt nav grēks». Prieks bija vērot jauniešu dzīvo rosību un aizrautību. Lai nu darbs trupā neapsiktu!

Pa kuru laiku?

Atliek vien pabrīnīties – kad, pa kuru laiku liepājnieki pamanījušies sagatavot tekstu, deju, vizuālā ziņā utt. tik plašu uzvedumu («Vella kalpi»). Darbs

Festivālā bija iespēja satikties draugiem, skolasbiedriem, radiem...

tur ielikts pamatīgs, kas savukārt veicina jaunpienākušo aktieru meistarību. Starp citu, atausa atmiņā valmieriešu *Tobago*.

Bet Kuldīga un «Rītausma» prezentēja par Jāņu dienas tradīcijām, veltītas izgājenus.

Koris – kā Dziesmu svētkos

Koncertu vērojošie ārzemju viesi vislielākā sajūsmā bija par apvienoto nedzirdīgo kopkori noslēgumā, kas izpildīja «Kāpēc man dziedāt svešu dziesmu» un LNS himnu «Še, kur līgo priēžu meži». Daži no viņiem atzina, ka tas patiesi bijis šoks pozitīvā nozīmē, kad roku simti vienā taktī veidojuši zīmes. Neapšaubāmi, šajos lielajos uzvedumos visvairāk saviļņojošas ir kopkora dziesmas, kas apliecina – mūsu spēks ir vienotībā.

Sk. tālāk «Atsauksmes» — 8.lpp.

Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts

Pasākumu finansiāli atbalstīja Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts.

Informācija atspoguļo LNS uzskatus un Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietas sekretariāts nav atbildīgs par saturu un izmantošanu.

«Uzsmaidiet saulei»

Konkursa II kārtā bija jāatrod un jāsakārto šādi teikumi: **Saudzēsim dabu. Lai zaļo zeme Latvijā!**

Pareizās atbildes (ar nelielām variācijām) šoreiz saņēmām 9 lasītājiem. Balvu — žurnāla «Dārzs un Drava»

abonementu — izlozēja LNS viceprezidente M.Piterniece. **To saņems Regīna Pranča (Rēzekne).**

Uzmanību! Konkurss turpinās. II kārtā jāatrod 6 vārdi un arī no tiem jāizveido sakarīgs teikums. **Atbildes sūtiet līdz 10.augustam.**

Uzmanību — darbs!

Ja tu zini zīmju valodu, esi apguvis datorpraksi, vari sarunāties pa telefonu, proti izteikt savas domas, uzklaut citus un to arī uzrakstīt — piedāvājam darbu «Kopsolī» redakcijā. Izdevīgi nosacījumi!

Atnāc, aprunāsimies! Varbūt tas būs sākums interesantam, radošam posmam tavā dzīves ceļā.

Speciālizdevums «Vīrietis. Sieviete. Līdzsvars?» Nr.7

Eiropas kopienas iniciatīvas projekts «Klusās rokas»

Mēs un partneri

LNS projektā «Klusās rokas» kā starptautiskie partneri iekļauti pārstāvji no Vācijas, Slovākijas, Čehijas, kur arī tiek realizēti līdzīgi Equal projekti nedzirdīgo cilvēku interešu jomā.

Sadarbības pamatā ir visu 4 valstu projektos izvirzītais kopīgais mērķis — panākt pozitīvas izmaiņas valsts politikas, likumdošanas līmenī savas mērķauditorijas — cilvēku ar dzirdes traucējumiem — dzīves kvalitātes paaugstināšanai, īpaši uzsverot sieviešu un vīriešu līdzvērtīgu dalību visās dzīves jomās.

VĀCIJĀ — uzsākta plaša programma skolotāju — instruktoru, komunikācijas asistentu — padomdevēju un gidu apmācībai darbam ar nedzirdīgajiem cilvēkiem, lai palīdzētu viņiem rast motivāciju un jaunas iespējas iesaistīties darba tirgū.

SLOVĀKIJĀ — izveidota datu bāze, aptaujājot nedzirdīgos un pakalpojumu sniedzējus viņiem par nedzirdīgo izglītības iespējām. Uz tās pamata pilotprojekta ietvaros tiks gatavoti zīmju valodas tulki, instruktori un padomdevēji.

ČEHIJĀ — tiek attīstītas jaunas nedzirdīgo izglītības metodes. Datordizaina grafiku apgūst 4 cilvēki.

LATVIJĀ — pašlaik tiek realizēti divi pilotprojekti — Valmierā un Rēzeknē, veikti četri nedzirdīgo mērķgrupu pētījumi, notiek likumdošanas izpēte un situācijas apzināšana nedzirdīgo iespējām darba tirgū un profesionālajā izglītībā.

Aktivitāšu mērķis — nedzirdīgo sieviešu nodarbinātības veicināšana, darba un ģimenes dzīves savienošana, jaunu sociālo atbalsta formu ieviešana, izglītības un profesionālās karjeras iespēju paplašināšana u.c.

Latvijā ieradās partneri no Vācijas, Slovākijas, Čehijas

Ilze Kopmane

Jūnija sākumā Latvijas Nedzirdīgo savienība uzņēma ārzemju viesus — projekta «Klusās rokas» partnerus no 3 ārvalstīm. Saskaņā ar projekta plānu trīs dienas notika vairāki nozīmīgi pasākumi: starptautiska konference KC «Rītausma», 4 darba grupu apspriedes, kā arī viesu līdzdalība publiskajās aktivitātēs. Tuvāk par katru!

Starptautiskā konference

Konferences dalībniekus par 9 Equal projektu realizāciju Latvijā informēja Labklājības ministrijas pārstāve, Equal nodalījuma vadītāja vietniece A.Smoļenska. Viņa uzsvēra, ka galvenais un kopīgais mērķis šajā ES projektu grupā ir — sociāli atstumto un diskriminēto sabiedrības slāņu dzīves kvalitātes paaugstināšana, ieviešot izmaiņas valsts politikas līmenī, likumdošanā. Nepieciešamas idejas, priekšlikumi par jauniem sociālo pakalpojumu veidiem, kas balstīti uz situācijas izpēti, konkrētiem faktiem un statistikas datiem. Turklāt par to plaši jāinformē ne tikai likumdevēji un izpildvara, bet arī visa sabiedrība.

Invalīdu organizāciju apvienības „Sustento” vadītāja G.Anča (attēlā augšā) informēja par ES nostāju un darbošanos sociālās politikas jomā. Viņa Latviju pārstāv Eiropas invalīdu lietu

komitejā. ES līmenī ir samērā daudz pozitīvi ievirzītu direktīvu, piemēram, par nodarbinātību, diskriminācijas novēršanu, uz kuru pamata ES katrai valstij jāizstrādā savas programmas ar konkrētiem pasākumiem. G.Anča analizēja dažus piemērus, kur būtu jāievēro cilvēku īpašās vajadzības, — transports, telekomunikācijas, TV pārraides, medicīniskā palīdzība. Viņa aicināja aktīvāk darboties pret visiem invalīdu diskriminācijas gadījumiem.

Ārzemju partneru prezentācijas

Vācijas grupas vadītājs V.Fričs ar savu asistenti prezentēja projektu Fairway — Taisnais ceļš, kas pašlaik tiek realizēts Vācijā un skar arī nedzirdīgo interešu sfēru komunikācijas attīstīšanas un nodarbinātības veicināšanas jautājumos. Tas pa-

redz plašu programmu vairākos virzienos: 25 skolotāju — instruktoru sagatavošana, kuri palīdzēs nedzirdīgajiem rast jaunas iespējas darba dzīvei; muzeju gidu — videožurnālistu gatavošana (10

cilvēku); komunikācijas asistentu apmācība darbam ar nedzirdīgajiem cilvēkiem. Pēdējais virziens ietver plašu apmācības kursu (ap 800 stundu nodarbības): vācu valodā, vācu zīmju valodā, psiholoģijā, jurisprudencē, sociālajā darbā, retorikā, komunikācijā, nedzirdīgo kultūrā, vēsturē, notiek praktiskas treniņnodarbības saskarsmē ar nedzirdīgajiem utt.

Slovākijas pārstāvis J.Lačoks informēja par to, ka finansiālu problēmu dēļ

Konferences dalībnieki pie baloņiem ar ES simboliku

Kas ir dzimumu līdztiesība?

Jūsu uzmanībai — Latvijas Sabiedriskās domas pētījuma centra aptaujas dati par to, kā Latvijā cilvēki izprot dzimumu līdztiesības jēdzienu.

41% no aptaujātiem uzskata, ka dzimumu līdztiesība nozīmē: vienādas tiesības, pienākumus un atbildību vīriešiem un sievietēm. Un tā arī būtu vispareizākā definīcija pretstatā pārējām (sievietes un vīrieši ir vienādi, sievietes un vīrieši ir atšķirīgi, tāpēc katram savas tiesības un pienākumi)..

Minēto pareizo atbildi snieguši vienādā skaitā sievietes un vīrieši. Lielāka daļa «vienādas tiesības» asociējas pirmām kārtām ar darbu, darba attiecībām, atalgojumu (līdz 23%), mazāk ar ģimeni (0,6%), likumdošanu vai attiecībām sabiedrībā (0,4%).

Darba devēji atzīst, ka visumā pārzina šos jautājumus (26 — 30%), maz vai neko nezina (7%), bet ir arī tādi, kas nav dzirdējuši neko un nav arī par to interesējušies.

Tomēr darba devēji visumā labi informēti par likumdošanas normām saistībā ar sievietes tiesībām izmantot bērna kopšanas atvaļinājumu, darba vietas saglabāšanu, atlaidēm darba režīmā, pieļaujamiem jautājumiem darba intervijās, sludinājumos utt.

Šajos jautājumos labāk orientējas valsts uzņēmumu vadītāji, sliktāk — privātā sektorā.

Darba ņēmēji — 65% atzīst, ka ir svarīgi ievērot vienādas tiesības darbavietā vīriešiem un sievietēm. To gan atzīst 1/5 vairāk sieviešu nekā vīriešu.

Kopumā — par aktuālu dzimumu līdztiesības problēmu uzskata 61% uzņēmumu (kuros strādā 50 un vairāk darbinieku).

atliktas dažas aktivitātes, bet aptauja notikusi divām grupām: 1) padomdevējiem un zīmju valodas tulkiem — pamatskolās, vidusskolās, augstākās mācību iestādēs un organizācijās, kas piedāvā pakalpojumus nedzirdīgajiem: 2) aptaujāti cilvēki ar dzirdes traucējumiem — skolēni, studenti un citi.

Balstoties uz aptaujā iegūtiem datiem, tiks izstrādāta apmācību programma zīmju valodas tulku, instruktoru un padomdevēju (40 cilvēku) sagatavošanai. Tas būs pilotprojekts, jaunajam mācību gadam sākoties.

Čehijas projektā «Karavāna» arī ietvertas jaunas nedzirdīgo izglītošanas idejas. Četri cilvēki apgūst datorizainu grafiku. Partneri izjūt grūtības ar apmācību nedzirdīgo cilvēku iekārtošanu darbā. Čehu puse informēja par finanslālam un administrēšanas problēmām savā projektā.

Latvijas projekts «Klusās rokas» arī ietver līdzīgu ideju — nedzirdīgo, it īpaši sieviešu nodarbinātības veicināšanu, viņu darba pienākumu veiksmīgu savienošānu ar ģimenes dzīvi, jaunu sociālo pakalpojumu veidošanu, moderno tehnoloģiju plašu apguvi, izglītības un profesionālās karjeras paplašināšanu utt. Par projekta gaitu informēja A.Pavilns.

Darba grupu apspriedes

Divas dienas Valmieras viesnīcas «Wolmar» konferenču zālē notika četras darba grupu apspriedes. Savā starpā dažādo projektu pārstāvi no 4 valstīm dziļāk analizēja situāciju katrs savā valstī, uzklāstīja kolēģu pārdomas un ieteikumus tālākam darbam, vienojās

Vācijas pieredze

Projektā «Klusās rokas» vairākas aktivitātes saistītas arī ar Latvijas puses darba vizītēm uz partnerības valstīm. Tajās notiek projekta realizācijas gaitas apspriešana, uz-

par kopīgiem plāniem nākotnē.

Dažādi secinājumi

Partnervalstīs ir dažāda situācija un arī pašreizējās iespējas (cilvēkresursu, finanslālas, politiskās), lai sasniegtu kopīgo mērķi — nedzirdīgo dzīves kvalitātes būtisku izmaiņu. Nodarbinātības veicināšanai nepieciešams nodrošināt nepārtrauktu izglītības procesu — nedzirdī-

kopīgu deklarāciju no visu valstu iesniegtiem priekšlikumiem un idejām nedzirdīgo integrācijas, komunikācijas, nodarbinātības, izglītības utt. jautājumos. Tas nebūs oficiāls dokuments naudas pieprasīšanai savām valdībām, bet ieteikums sociālās politikas turpmākai virzībai.

Tika precizētas arī turpmā-

gajiem jāprot ne tikai lasīt un rakstīt, bet jāprot arī saprast izlasīto, tāpēc pēc skolas beigšanas vēl ļoti daudz tālāk jāmācās, jāapgūst amati, kvalifikācijas, lai ieņemtu noteiktu vietu sabiedrībā.

Nepieciešami augstas kvalifikācijas skolotāji un padomdevēji ar zīmju valodas prasmī un spēju motivēt savus audzēkņus uz mācībām. Valstij jānodrošina šīs iespējas mācīties.

Ja nav iespēju uzreiz apmācīt visu nedzirdīgo sabiedrību, tad jāprot saskaitīt un izvirzīt no tās vidus lielāko vērtību — talantīgas personības, kas veicinās tālākas attīstības procesus. Tāds bija vienas darba grupas secinājums.

Kopīgie plāni

Projekta vadības grupa nolēma: Vācijas kolēģi gatavos

devumu un mērķu precizēšana, kā arī vērtīga pieredzes apmaiņa par to, kā kura valsts rūpējas par saviem cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. No šādās informācijas var smelties idejas, pēc kā tiekties, ko novērst, mainīt, uzlabot.

Jūsu uzmanībai Valmieras pilotprojekta darba grupas uzzi-

kās tikšanās. Plānots, ka septembra nogalē studiju vizītē Latvijā ieradīsies vācu grupa, bet Latvijas grupa 6. — 9. novembrī dosies uz Slovākiju.

Publiski pasākumi

Kā vienmēr, viesus uzņemot, tika padomāts arī par viņu iespēju iepazīt tuvāk gan Rīgu, Siguldu, Valmieru (ekskursijas), gan vērot nedzirdīgo sabiedrību kopumā (kultūras namā Valmierā).

Viesu atsauksmes par šajās dienās padarīto, redzēto un izjusto bija visai cildinošas, veltot tādus apzīmējumus kā «super», brīnišķīgi, satriecoši, lieliski. Tas, protams, ir patīkami un vairo projekta «Klusās rokas» realizētāju darbaprieku. Lai mums visiem veicas.

nātais Vācijā, Potsdamā — pārskata veidā, par dažādiem jautājumiem.

Nedzirdīgo iespējas iegūt izglītību

Bērnodārzs ir (visiem bērniem kopējs, neizdalot bērnu ar īpašām vajadzībām). Tālāk seko izvēle — integrētā skolā (kopā ar dzirdīgajiem, bet atse-

višķās klasēs), nedzirdīgo skolā, vādzirdīgo un nedzirdīgo skolā, vispārīgglītojošā skolā. Pēc tam teorētiski nedzirdīgie var apgūt jebkuru profesiju, kādu vēlas. Ir četri profesionālās izglītības centri nedzirdīgajiem, kuros piedāvā ~ 40 profesijas. Tas nozīmē, ka var iegūt profesionālo izglītību gandrīz jebkurā specialitātē: vispirms nedzirdīgais atrod darba devēju, iziet praktisko apmācību, tad dodas uz speciālās izglītības skolu, kur apgūst attiecīgajai specialitātei paredzēto teoriju.

Daži fakti!

Agrāk populārākā profesija nedzirdīgajām sievietēm bija zobu tehniķis. Tā bija arī viena no labāk apmaksātajām profesijām. Pašlaik cilvēkiem zobi kļūst veselāki, pieprasījums pēc šīs profesijas samazinās. Arī pašas nedzirdīgās sievietes aizvien vairāk izvēlas profesijas, kurās tieši jākomunicē ar cilvēkiem, jābūt sabiedrībā. Daudzi nedzirdīgie strādā par skolotājiem nedzirdīgo vai vādzirdīgo bērnu skolās. Šādās skolās mācās līdz 10 stundām dienā, skolotāji viņus māca divās maiņās. Pamat skolā skolēnam jāmacās 10 gadi.

Ja nedzirdīgais vēlas mainīt profesiju, viņš dodas uz darba biroju, kas palīdz apgūt citu profesiju un atrast jaunu darbu. Bet ne visi šo pakalpojumu izmanto, bieži vien tiek galā paši.

Nodarbinātība

Vācijā strādā apmēra 75% nedzirdīgo. No tiem, kas nestrādā 5 – 10 % to nevēlas darīt; «īstie» bezdarbnieki ir 10 – 20%. Nedzirdīgo, kā arī citu invalīdu pieņemšanu darbā veicina darba devējiem noteiktās obligātās kvotas, tas ir, obligāti nodarbināto invalīdu skaits. Ja uzņēmumā ir vairāk nekā 15 strādājošie, 5% darbinieku jārezervē cilvēkiem ar invaliditāti. Ja šādu darbinieku nav, uzņēmums mēnesī maksā 250 eiro — mēnesī izlīdzināšanas naudu, kas tiek novirzīta cilvēku ar invaliditāti apmācībām, darbā iekārtošanai, nevalstisko organizācijas darbam utt.

Ja tiek ievērota dzimumu un cilvēku ar un bez invaliditātes proporcija 50 : 50, valsts piešķir ikgadējās neatmaksājamās dotācijas. Piemēram, cilvēkiem ar invaliditāti piemaksā kvalifikācijas celšanai jeb arī kompensē naudas izteiksmē piemaksu pie atalgojuma, ko cilvēks ar invaliditāti reāli nopelna, lai kopējā saņemtā summa nebūtu mazāka kā līdzvērtīgu darbu strādājošam veselam cilvēkam ar augstākām darba spējām. Piemaksa var sastādīt līdz 2000 eiro mēnesī atkarībā no darba specifikas un kvalifikācijas.

Valsts pabalstu sistēma

Pabalstus maksā tikai bērniem līdz 18 gadu vecumam. Valsts pabalsts ir 250 eiro

mēnesī, bet katra pašvaldība pēc savām iespējām var piemaksāt (piemēram, Brandenburgā – 82, Berlīnē – 117 eiro, bet ir vietas, kur nepiemaksā neko). Pabalstus maksā gadījumos, ja bērns piedzimis nedzirdīgs vai tāds kļuvis līdz 7 gadu vecumam.

Nedzirdīgie Vācijā uzskata, ka valsts atbalsts ir pietiekams: ja pats cilvēks grib – viņš var labi dzīvot. Problēmas ir tāpat kā visiem, bet nekādu diskrimināciju nedzirdīgie neizjūt. Arī nedzirdīgās sievietes neļūtas diskriminētas, kaut arī atsevišķi gadījumi, protams, vērojami. Nedzirdīgās sievietes parasti ir ļoti aktīvas, bet vīrieši mierīgāki, atturīgāki.

Lielākās problēmas

Lielākās problēmas ir komunikācijas nodrošināšanā ar īpašiem speciālistiem, sevišķi – ārstiem utt. Nedzirdīgie vislabprātāk apmeklētu ārstus, kas prot zīmju valodu, lai nav jāizmanto starpnieks, kas ir apgrūtināši gan fiziski, gan materiāli, gan arī psiholoģiski. Jebkurā jomā, kas saistīta ar cilvēka personīgo dzīvi, būtu jābūt iespējai iztikt bez tulka – starpnieka.

Lūk, daži gadījumi!

Nedzirdīgās sievietes pēdējos gados ļoti daudz veic kosmētiskās operācijas (liek implantus, nosūc taukus utml.). Diemžēl šī vēlme kļūt skaistākām vēlāk izsauc daudz veselības problēmu, kas jārisina ar tulka palīdzību. Šāds pieprasījums pieaug, lai gan ir maksas pakalpojums.

Ļoti daudz problēmu ir cilvēkiem ar kohleārajiem implantiem. Jaunākie pētījumi liecina, ka tie patiesi palīdz tikai nelielai daļai nedzirdīgo. Bet, tā kā valsts apmaksā un reklamē to ieviešanu ļoti daudzi nedzirdīgie steidzas to izmantot, un tas radījis visai bēdīgas sekas. Ir bijuši dzīvībai bīstami un pat letāli gadījumi, kad cilvēka organisms implantu nepieņem.

Problēmas ir arī ar izglītību, jo tiem bērniem, kam ir implantanti, vairs neļauj mācīties un lietot zīmju valodu, kas ievērojami samazina komunikācijas spējas. Rodas arī personības identitātes problēmas, jo šādi cilvēki vairs neļūtas kā dzirdīgie, bet nav arī pilnīgi dzirdīgi.

Valstī ir tikai 250 sertificēti zīmju valodas tulki, bet, lai nodrošinātu kvalitatīvu pietiekamu komunikāciju, vajadzētu 9000. Situāciju uzlabo tas, ka daudzi sociālie un citi darbinieki prot zīmju valodu, lai arī nav tulki. Kopš 2004.gada tiek pieprasīts, lai zīmju valodas tulkam būtu augstākā izglītība. Šo profesiju var apgūt 4 augstskolās, bet ikdienā daudzus darbus varētu veikt arī cilvēki, kas valodu apguvuši kursos, tomēr kā tulkam strādāt viņiem netiek ļauts. Līdz ar to esošie tulki ir pārslogoti.

Arī Vācijā nedzirdīgajiem jauniešiem nav viegli apgūt augstāko izglītību. Tomēr tas tur daudz vieglāk nekā, piemēram, Latvijā, jo valsts sedz ~ 50% no tās summas, kas nepieciešama individuālā tulka algošanai. Palīdz arī studentu korporācijas, tiek vākti ziedojumi, pieaicināti brīvprātīgie.

Nedzirdīgām sievietēm ir īpaši krīzes centri, kuros var meklēt palīdzību, ja rodas problēmas ģimenē. Tad viņām tiek piedāvāts patvērumš uz laiku tādā vietā, kas vīram vai citiem ģimenes locekļiem netiek izpausta.

Uzņēmējdarbība

Vācijā nedzirdīgo dibinātu privātfirmu ir ļoti maz, tomēr pēdējā laikā to skaits pamazām pieaug. Pārsvārā nedzirdīgie, kas vēlas un spēj darboties biznesā, strādā kā pašnodarbinātie, individuāli. Viņu veidotās firmas pamatā saistītas ar nedzirdīgo klientu apkalpošanu. Berlīnē ir divas zīmju valodas firmas, kas piedāvā gan apmācību, gan tulka un dažādus citus ar zīmju valodas izmantošanu saistītus pakalpojumus. Ir vairāki nelieli nelegāli uzņēmumi, kas pamatā nodarbina nedzirdīgos un neregistrējas, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas.

Komunikācija, informācija

Nedzirdīgo biedrības Vācijā un Latvijā darbojas ļoti līdzīgi. Līdzīgas ir arī piedāvāto pakalpojumu shēmas: informatīvais atbalsts, palīdzība dažādu problēmu risināšanā. Izbrīnu Latvijas pusei radīja fakts, ka atbildīgie darbinieki slikti pārzina ne vien Eiropas, bet arī savas valsts un reģiona vēsturi un ģeogrāfiju. Lai uzzinātu, cik iedzīvotāju dzīvo viņu pilsētā Potsdamā un visā rajonā, – atbildes tiek meklētas internetā. Abpusējās sarunas notiek nedaudz smagnējāk, jo viņi lieto tikai vācu zīmju valodu un ir pilnīgi nedzirdīgi, tomēr saprāties izdodas.

Latvijas grupai bija iespēja iepazīties ar Alternatīvās integrācijas un komunikāciju centru Berlīnē, kas darbojas trīs gadus. Tam ir pieci galvenie darbības virzieni:

- Atbalsts nedzirdīgo ģimenēm (bezdarba gadījumos, iecelojušajiem imigrantiem, bērniem u.c.). Centrā strādā logopēds, piedāvā valodas korekcijas nodarbības, kā arī palīdz veikt skolā uzdotos mājas darbus;
- Zīmju valodas attīstība un popularizācija;
- Komunikāciju centrs (palīdz nedzirdīgajiem veikt telefona sarunas, noformēt dažādus dokumentus);
- Interesu grupas (dažādi pulciņi bērniem – vispopulārākais ir teātris. Nodarbības bērniem un jauniešiem ar kohleārajiem implantiem. Aktīvas ir dažādas sieviešu grupas: notiek nodarbības grūtniecēm, interešu pēcpusdienas u.c.). Šajos pulciņos cilvēki atplaukst, brīvi darbojas, ceļ savu pašapziņu;
- Sadarbība starp klubiem.

«Pieredze Vācijā»

Sākums 4. lpp.

Nedzirdīgie un dzirdīgie

Bija arī tikšanās nedzirdīgo sieviešu klubā. Uz to atnākušas 15 sievietes. Notika draudzīgas sarunas pie kafijas tases par ģimenes, sadzīves, profesionālajiem u.c. jautājumiem. Divu stundu laikā kļūstam labi

draugi: Klubā darbojas arī viena dzirdīga sieviete, kas iemācījusies zīmju valodu tikai tādēļ, ka tā var īsāk un emocionālāk izteikties. Bet kopumā dzirdīgie, vājdzirdīgie un nedzirdīgie sadarbojas ļoti maz. Uzskata, ka katrs pieder savai minoritāšu grupai un pārsvarā komunicē un sadarbojas tikai ar sev līdzīgajiem.

Nedzirdīgie viens otru atbalsta, neskaud, ja kādam kļūst labāk, gluži otrādi – slavē viņus un lepojas ar šo faktu. Vācijas nedzirdīgie noteikti priecāsies, ja Latvijā ātrāk tiks sasniegts tas sociālā nodrošinājuma līmenis, ko viņi panākuši 20 un vairāk gadus.

Nedzirdīgo situācija Slovaķijā

Tuvāk par to, kā dzīvo un jūtas nedzirdīgie cilvēki Slovaķijā, stāsta viens no viesiem Rīgā starptautisko aktivitāšu koordinators slovaks J.Lačoks (attēlā no labās). Viņam ģimenē ir nedzirdīga meita (22), kura apgūvusi amatu, bet nevar atrast darbu.

Nav liela optimisma

Par nedzirdīgo izglītošanās un karjeras iespējām jārunā objektīvi un bez pārlieka optimisma. Sen zināms, ka nedzirdīgiem grūtāk padodas lasīšana (izprotot tekstu), arī rakstītprasmi pietiekami spēj apgūt nedaudz. Tāpēc laika gaitā tieši viņiem izveidojies noteikts amatprasņu loks, kas viņiem pieejams apgūšanai un lietošanai turpmākajai dzīvei, un tas būtu: šuvēji, apavnieki, audējas, atslēdznieki, santehniķi, celtnieki, galdnieki, frizieri, pavāri, apkopēji, dārznieki.

legūt labu darbu pēc skolas beigšanas ir grūti tāpēc, ka gan sabiedrība, gan konkrēti darba devēji ir neatsaucīgi, turklāt nedzirdīgie nespēj objektīvi paši sevi novērtēt, ir pārāk augstās domās par sevi un tāpēc ierobežo savu attīstību un varēšanu, jo tālāk nemācās. Turklāt daļa pat nebeidz vispārējo skolu.

Tulku un skolotāju trūkst

Šādā grūtākā mācību procesā it īpaši liola nozīme būtu skolotājiem un tulkam, turklāt abos amatos ļoti jāpārvalda zīmju valoda. Bet kas notiek Slovaķijā? Skolotāji

reti kurš māc strādāt, «runāt» ar nedzirdīgajiem bērniem, neprot zīmju valodu, turklāt arodskolās (un visās citās) trūkst tulku. Nedzirdīgais students – tas liels izņēmums pārējo vidū, jo arī viņam jāiztiek bez tulka. Vienkārši trūkst tāpēc, ka darbs ir slikti apmaksāts. Nu, sakiet, kādas zināšanas var iegūt šādā ceļā!

Par pakalpojumiem un sociālo nodrošinājumu

Teorētiski – tulka pakalpojumus bez ierobežojuma un bez maksas var izmantot jebkurš nedzirdīgais, kam vajadzīgs. Prak-

seniju saņem – 50% apmērā no I grupas invalīdu pensijas (ap 100 eiro mēnesī). Ir speciālas kartes cilvēkiem ar veselības traucējumiem, kuras uzrādot par brīvu var braukt pilsētas transportā, par pusccenu – ārpus tās, apmeklēt lētāk sporta zāli, baseinu, kultūras pasākumus utt.

Ja strādā nedzirdīgais

Nesen Slovaķija pieņēmusi labu likumu: firmā uz 20 darbiniekiem jānodarbina 1 invalīds. Ja tā nav, tad jāmaksā sodnauda. Taču arī šis likums nedarbojas. Darba devēji labāk maksā nekā pieņem darbā cilvēku ar veselības traucējumiem.

Attieksme

Tā ir valstī aktuālākā problēma – kā mainīt šādu attieksmi? Jāteic, ka to veicina vispārējā sabiedrībā valdošā neiecietība, labākā gadījumā – vienaldzība un atsvešinātība. Nežēlīgs ir šis laiks, kas nēļauj lolot ilūzijas. Uz lietām jāskatās reāli.

Tieši tāpēc gudrākie, uzņēmīgākie nedzirdīgie mē-

ģina veidot savu ģimenes biznesu un karjeru savā vidē (nedzirdīgo skolās, centros utt.).

Asociācija cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem

Apvieno tikai nelielu daļu no visiem valstī esošiem cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. Turklāt tagad tā arvien vairāk sadalās mazākās organizācijās. Biedru naudas nav obligātas, brīvprātīgi maksājumi 0.50 – 1 EUR. Sadalīšanās rezultātā mazinās arī asociācijas spēks un ietekme sabiedrībā, kā arī atbalsts no valsts puses finansējuma veidā.

izvirzītām mērķim.

Nometnes pirmajās dienās nodarbībās apgūvām un mācījāmies vispār sastādīt nelielus biznesa plānus, bet vakaros katrs veidojām savu sapņu biznesa plānu, ko dienā prezentējām pārējiem. Man prieks, ka visiem izdevās sagatavot savus mazā biznesa plānus. Jāteic, pirms tam nevarējām iedomāties, cik daudz nāksies mācīties un strādāt, lai kaut ko tādu da-

Vācu un slovāku partneri konferences pauzē

tiski – tas nav iespējams, jo pašu tulku vienkārši nav!

Pašreizējais projekts it kā uzausta problēmu un virzās uz nedzirdīgo palīgu – asistentu gatavošanu, kas palīdzēs nedzirdīgajiem iekļūt darba tirgū.

Slovaķijā kā otrajā valstī tūlīt pēc Zviedrijas oficiāli atzīta arī zīmju valoda ar iespējamo pielietojumu visur, kur tas nepieciešams nedzirdīgam cilvēkam. Taču daudzviet to neievēro, kaut vai TV, sociālās ietādā, profesionālā skolā utt.

Kas Slovaķijā valstī panākts? Nedzirdīgie cilvēki atzīti par darbaspējīgiem, bet

Kā uzsākt veiksmīgu biznesu un kā vadīt projektus...

Sandra Gerenovska

EQUAL projekta «Klusās rokas» ietvaros no 15. līdz 19. maijam sadarbībā ar Sociālās integrācijas centru pilotprojektā «IT iespējas depresīvajos rajonos

nedzirdīgo eļestīgām darba formām» risinājās tematiskā nometne Jūrmalā.

Nodarbību programmā tika ietvertas tēmas «Kā uzsākt veiksmīgu biznesu» un «Kā vadīt projektu», atbilstoši pilotprojektā

būtu.

Visi nometnes dalībnieki tika sadalīti divās komandās pēc biznesa plānu mērķiem. Iznāca interesantas komandas: vien – liela SIA komanda, SIA «Rēzeknes rehabilitācijas sporta centrs»; bet otrā komanda – SIA «Lielā».

Semināros tēmas bija sarežģītas

Daži ar tādiem jautājumiem saskārās pirmoreiz, bet kopīgiem spēkiem tikām galā. Par centību mācībās mums mācību centrā uzdāvināja lielisku disku – «Biznesa plānošana brīvajam tirgum». Nometnes pēdējās dienās abas komandas ar uzsāktu un sagatavotu materiālu biznesa jomā ķērās pie projektu vadīšanas. Nācās svērt, kā un kur sasniegt savus mērķus biznesa jomā, kādā Eiropas fondā iesniegt finansējuma pieprasījumu.

Projektus prezentējām. Nobeigumā kārtojām «eksāmenu»: bija jāizpilda projekta pieteikuma veidlapa. Kopā nobildējāmies, saņēmām sertifikātus, dāvanu CD ierakstu «Mērķorientēta projektu vadīšana un loģiskās struktūranalīzes metode» (LSAM) un lektores Līgas vēlējumus, lai biznesa plāni un projekti izdodas. Seminārā dalībnieki ieguva daudz dzīvīgu svarīgas un noderīgas informācijas, paplašināja savas zināšanas un izglītības līmeni.

Lai no visai sarežģītām tēmām mazliet atpūtinātu galvas un fiziski atpūstos, tika organizēti relaksācijas un rehabilitācijas pasākumi. Vairāki no semināristiem šādu prieku baudīja pirmoreiz, un tas paliks viņiem atmiņā vēl ilgi.

Pateicos SIC darbiniekiem par laipno uzņemšanu un nometnes dalībniekiem par izturību. Novēlu visiem nākotnē būt drošiem un realizēt savus sapņus.

Jelena Janeviča:

Seminārā man ļoti patika, jo ieguvi interesantu informāciju par komercdarbību un projektu vadīšanu. Diemžēl esmu krievu

tautības, tāpēc bija grūti izprast sarežģīto informāciju latviešu valodā, paldies grupas biedriem un tulcei Tēmai par pārtulkošanu zīmju valodā. Man ļoti patika relaksācijas pasākumi, ļoti laipnas SIC darbinieces. Sapņoju nākotnē vēlreiz piedalīties šādā nometnē.

Vita Kravale:

Es šādā seminārā piedalījos pirmo reizi. Iepriekš vispār nesapratu, kas ir bizness un kas ir projekts. Pateicoties lektorei Līgai un viņas uzdotajiem pastāvīgajiem darbiem daudz ko uzzināju un noskaidroju.

Seminārā papildināju savas zināšanas, kādreiz dzīvē noteikti noderēs. Žēl, bija maz brīvā laika un neizdevās vairāk būt pie jūras. Patika ārstnieciskās procedūras, pēc tām tam tik viegli.

Vadims Višņakovs:

Sākumā piedalīties nometnē tā kā nepiekritu, tomēr beigās izlēmu par labu tai – nedēļa man bija brīva. Tagad saku paldies Sandrai par piedāvājumu, jo lietderīgi pavadīju laiku, ieguvi daudz informācijas par biznesa plāna noformēšanu, par to, kā sagatavot, pēc tam vadīt projektus. Mūs ļoti aprūpēja SIC darbinieces ārstniecības pasākumos. Īpašumā ieguvi lietderīgus diskus: par projektu vadīšanu un par biznesa plānošanu brīvajam tirgum. Tagad brīvajā laikā varēšu papildināt savas zināšanas ar to palīdzību.

Iļona Fomina:

Esmu piedalījusies daudzos semināros, bet šādā – par projektu gatavošanu un komercbiznesu es piedalījos pirmoreiz. Seminārā uzzināju daudz par to, kā uzsākt savu biznesu. Paldies nometnes organizatoriem par ārstnieciskām procedūrām. Atgriezies mājās, jutos atspīrgusi no

ikdienas un varu atkal no jauna ķerties klāt pie darba.

Elvīra Čaika:

Patiešām noderīgas mācības! Vēl jau zinām maz par to, kā vākt materiālus, sakārtot tos, lai gatavotu projektu pieteikumus finansējumam un veiksmīga projekta uzsākšanai. Šajā ziņā ar materiāliem nu esam nodrošināti.

Piecas dienas faktiski ir par maz, lai apgūtu visu nepieciešamo labu projektu radīšanai. Tomēr paldies grupas vadītājai Sandrai Gerenovskai par uzņemību, komplektējot šo grupu, kā arī visa projekta «Klusās rokas» radītājiem un ES kā tā finansētājiem par šo mums doto iespēju mācīties.

Laima Karlštrēma:

Jau pagājušajā gadā piedalījos tematiskajā nometnē, kur apgūvām projektu gatavošanu, šogad radās iespēja vēl vairāk papildināt zināšanas šajā jomā. Ar semināra norisi esmu apmierināta: bija interesanti gan klausīties, gan diskutēt, gan pildīt mājas uzdevumus vakaros, kad visi kopā apspriedām, kā pareizi risināt izvirzītos jautājumus projektu vadīšanas darbā. Sandra Gerenovska kā pilotprojekta vadītāja bija ļoti neatlaidīga, reizē ar izpalīdzīga tiem, kam visvairāk vajadzēja padomu. Nu visumā bija interesanti, kaut arī grūti, bet zināšanas projektu jomā ir paplašinājušās.

Sieviete — tuvplānā

Vajag tik darba!

Aīva Kalve

Zinaīda ir nedzirdīga. Taču komunikābla. Šaurajā virtuvē, visām sākot žestikulēt, knapi pietiek vietas. Zinaīda piedalījusies pētījumā par nedzirdīgu sieviešu problēmām darba tirgū.

Pasaule bez skaņas

Zinaīdas dzimtas saknes ir Baltkrievijā. Turp pie mammas, brāļiem un māsām viņa reizi gadā aizbrauc. Zinaīda piedzima dzirdīga, bet divu gadu vecumā, barā ejot uz pirti, lielle uzreiz nepamanīja, ka mazā Zina

iekritis vannā. Bija ziema un ūdens ledusauksts. Tas sagājis ausīs.

Kādās tik slimnīcās Zinaīda nav bijusi – Ukrainā, Baltkrievijā, Maskavā. Neviens nespēja palīdzēt. Tagad, kad roku pieliek pie televizora vai radio, viņai šķiet, ka dzird arī skaņu. Taču iespējams, ka tas ir tikai apmāns no radītās vibrācijas.

Taču dzirdes trūkums nebija šķērslis normālai dzīvei. Zinaīda Baltkrievijā pabeidza vidusskolu, apguva elektriķes profesiju. Zinaīda rāda albumu ar kāzu bildēm. Ar vīru viņa iepazīs skolā, viņš arī bija nedzirdīgais. Abi strādāja, krāja naudu.

Vīra vecmāmiņa bija jelgavniece, tāpēc ģimene no Baltkrievijas pārcēlusies uz Latviju, jo te padomju laikā bija lielākas

iespējas sameklēt darbu. Te piedzima dēli – Andrejs un Andris. Puiši ir dzirdīgi, nekādu problēmu. Zinaīda ir jau vecmāmiņa. Vīrs gan to brīdi nesagaidīja, jo pirms pieciem gadiem nomira ar vēzi.

Aktīva un enerģiska būdama, Zinaīda bēdām neļāva vaļu un pirms pāris gadiem, ieliekot sludinājumu avīzē «Kopsoli», iepazīs ar kādu kungu no Daugavpils pusēs. Sarakstījās, satikās un apprecējās.

Tagad Zinaīda laviērē starp Rīgu un Daugavpili. Kad Zinaīda ir Daugavpilī, vecākais brālis Rīgā seko, kā mazajam brālim klājas. Zinaīda tajā laikā Daugavpilī rok, ravē un apstrādā vīra piemājas dārziņu. Kopā ar vīru viņi labprāt ar velosipēdiem vai slēpēm apceļo tuvāko apkārtni, jo jaunībā

«Vajag tik darba!»

Sākums 7. lpp.

abi sportojuši. Kas kaitētu nedzīvot? Bet Zinaīda grib būt sociāli vajadzīga. «Brīvdienām daudz jaukāka garša ir tad, ja tās ir nopelnītas ar darbu!» – tā viņa domā.

Strādāju, vien nerunāju

«Tas, ka esmu nedzirdīga, nemaz nav traģēdija. Esmu strādīga, vienīgi nevaru parunāt. Varbūt kāds tieši būtu priecīgs, ja kolēģis blakus nerunā?» saka Zinaīda. «Apkopējai, trauku mazgātājai, fasētājai un vēl daudz citām profesijām taču svarīgi ir darboties ar rokām. Acis man ir vērīgas, rokas spēcīgas.»

Vēl pirms četriem gadiem Zinaīdai bija darbs, viņa strādāja mizošanas cehā sakņu tīrīšanas firmā. Zinaīdas uzdevums bija notīrīt dārzeņus, lai pēc tam tos fasētu un pārdotu lielveikalos. «Tas domāts aizņemtiem vai slinkiem cilvēkiem, kuri vakarā negrib mizot kartupeļus,» viņa žestikulēdama stāsta. Zīmju valoda krieviem un latviešiem atšķiras, bet ātri viņa pielāgojusies. Zinaīdas valoda tomēr ir krievu valoda, kas arī mazliet sarežģī saprašanu. Toreiz darbu Zinaīda Čamane atrada caur

darba biržu.

Plānu un normu izpildīja, vēl kolēģiem palīdzēja. No sākuma maksāja 60 latu, bet tad arvien mazāk, bet darba stundas palika aizvien garākas. Saņemot 28 latus mēnesī, Zinaīda esot raudājusi. No smagā darba bija iekaisuši pirkstu gali, kājas gumijas zābakos izsutušas, jo cehā bija mitrs. Paze-mojoši. Taču darba devējs teicis – ja nepatīk, ej projām. Slimības lapu nemaksāja. Ārsts grozīja galvu – nevajadzētu tādā darbā mocīties. Bet naudu vajadzēja dēlam skolai. Ar invaliditātes pensiju ir par maz. Daudzi saka – ar to pietiek. Viņa saņem pensiju – 73 latus.

Mazliet iecietības

«Nevienam negribas ar nedzirdīgu cilvēku piņķerēties. Darba devējam nav laika savas vēlmes izteikt rakstiski. Lai gan tagad pa rokai vienmēr mobilais tālrunis, kur uzsist informāciju,» skaidro Zinaīda.

Darbu viņa meklē gan caur paziņām, gan līdzīgi par tuku ņemot kaimiņieni Sandru. Arī dēls Andris ir lielisks palīgs. Pirmā klasē zēns atstāts uz otru gadu, skolotāja teikusi, lai liekot palīgskolā. Zinaīda liekas, ka tāda attieksme varētu būt bijusi tāpēc,

ka viņi, vecāki, bija nedzirdīgie. Dēls mācījās latviešu skolā. Zinaīda ar vīru cīnījās, lai bērns paliek skolā. Tulku toreiz ņēmuši no nedzirdīgo biedrības. Tagad viss ir kārtībā.

Zinaīda stāsta: «Ar nedzirdīgiem varu parunāt par dzīvi, par problēmām. Jaunā paaudze gan ir savādāka. Viņiem kontakti veidojas ar datora starpniecību,» stāsta Zinaīda. Kāda ir cilvēku attieksme uz ielas? Bez šaubām, kad divi nedzirdīgie sarunājas, ir cilvēki, kas blenž. Ir tādi, kas novēršas. «Nē, mūs tas netraucē. Šķiet, ka dzirdīgajiem mūsu intensīvā žestikulēšana traucē,» smejas Zinaīda. Viņa pati komunicēšanā problēmas nesaskata. «Nevajag kautrēties, vienmēr kāds atrodas, kas mēģina palīdzēt,» viņa skaidro un stāsta par Ziemeļu rajona sociālās nodaļas izpalīdzību, par pretimnākšanu dēla skolā.

Zinaīdai bija kaķis, kas drīz vien aptvēris, ka saimniece nedzird. Ja viņš gribēja tikt ārā, tad nemaz velti neņaudēja, bet gāja klāt un ar ķepu bakstīja. Kad gribēja tikt istabā, iemācījās nevis pie durvīm gaidīt un skrāpēties, bet parādījās pie virtuves loga.

No laikraksta Diena

Atsauksmes. Vērtējumi. Pārdomas

Par festivālu lasiet... 1. — 2. lpp.

Ārzemju viesi, vērojot festivāla norisi, pozitīvi vērtēja faktu, ka skatītāju «mazajā Latvijā» ir tik daudz un ka to vidū ne mazums ģimeņu — vecāki ar bērniem.

Jauks pasākums – tāds ir vienprātīgs visu aptaujāto skatītāju atzinums. Un arī to, kurus «KS» neuzklausīja, jo pēc koncerta tik daudz smaidu un liksmas sejas bija visapkārt. Lūk, dažī izteikumi!

Valērijs Gārnis, Kuldīga

Valmieras «Amori» bija labi, atbilstoši ES standartiem! Arī Rēzeknes joki. Zinu, ka vienmēr būs kaut kas tāds, kas patīks. Tāpēc obligāti esmu visos Nedzirdīgo

dienas koncertos un festivālos.

Janīna Birģele, Kuldīga

Man patiesi grūti izvēlēties labāko priekšnesumu. Visi rūpīgi, ar mīlestību gatavojušies. To pašu jāsaka par visiem iepriekšējiem festivāliem. Ir labi, ka saglabājas kaut kas kopīgs un tomēr vienmēr kaut kas jauns parādās. Tāpēc ar lielu interesei vienmēr esmu klāt visās vietās.

Pēteris Grīnšpons,

Saldus

Jā, daugavpīlieši patīka! Dažos kolektīvos jūt jauniešu trūkumu, un tas ir bēdīgi.

Liekas, ka manā jaunībā viņu bija vairāk visos klubos un kolektīvos. Arī pats dejoju un darbojos pantomīmā. Tagad dzīvesvietas un darba dēļ tas vairs nav iespējams.

Andris Keders, Rīga

Ieradāmieš šeit kopā ar sievu Santu. Viņa strādāja pie TV rai-

dijuma, es skatījos koncertu. Rēzeknieši bija tie jautrakie un labākie. Šis ir trešais festivāls, ko apmeklēju. Katram savs skaistums.

Edīte Šnepste, Tūja

Plaša programma – ir ko padomāt, kur pasmiēt. Man patīk valmieriešu amori un Rēzeknes joki. Varu salīdzināt visus desmit festivālus. Kā labākais palicis atmiņā «Rītausmā» sarīkotais. Arī šis – visu cieņu un paldies rīkotājiem.

Ilmārs Stapkevičs, pašdarbības aktieris no Daugavpils

Man bija liels prieks, ka skatītājiem patīka mūsu skečs. Grūti vērtēt citu sniegumu, ko šodien vēroju no aizkulisēm, gatavojoties savam iznācienam.

Atzīmēšu kā izdevušos Efraima un kaimiņu – Rēzeknes iestudējumus.

Projekts «LNS — OTRĀS MĀJAS»

«Nekur nav tik labi kā mājās...»

26. maijs bija priecīga diena visiem Daugavpils biedrības biedriem un – ne tikai. Par atgriešanos kapitāli izremontētajās klubā telpās pēc divu gadu prombūtnes priecājās ne tikai viņi, bet arī visi, kas bija ieradusies sveikt daugavpiliešus ar šo priecīgo notikumu.

Draugu un labvēļu bija daudz – gan tie, kas remontējuši un par visu gādājuši, gan tie, kas līdzdi dzīvojuši daugavpiliešu bēdai par ugunsnelaimi un cerībai, ka pienāks šī

laimīgā atgriešanās diena.

Vispirms, protams, svinīgā lentas griešana ar LNS prezidenta roku, (ar kuru, starp citu, tapa uzrakstīts arī šis veiksmīgais projekts, lai iegūtu ES finansējumu remontdarbu veikšanai).

Pēc tam – gaišo, mājīgo telpu pārstaigāšana, lai palūktos, kas izmainījies. Itin viss! Remonts veikts pamatīgi un godam – atjaunots pilnīgi viss, sākot no grīdas līdz griestiem, sienas, logus un durvis ieskaitot. Nomainītas elektroinstalācijas, apkures sistēmas, jumts un daudz kas cits.

Labi būt šādās mājās – to savā atklāšanas dziesmā apliecināja Elvīra Čaika, kluba saimniece un biedrības vadītāja.

«Nekur nav tik labi kā mājās...» – šo domu turpināja LNS prezidents A.Pavilins savā apsveikuma runā. Tas ir tāpēc, ka šī nav vienkārša vieta, bet biedrības vēstures lieciniece, pieredzējusi Nedzirdīgo biedrības pirmsākumus, attīstību, pārejas grūtības, neļaimes un – spējusi atdzimt, burtiski, no pelniem.

Šo ugunspostu dziļi pārdzīvoja visi nedzirdīgie cilvēki

Latvijā – gan ar sašutumu, gan neizpratni, kā var cilvēkā iemānot tāds ļaunums, lai ņemtu un dedzinātu.

Mēs, prezidents teica, kaut ko darot, vienmēr domājam par to, kādu labumu tas visiem dos, bet te – pretēji!

Pagājuši tikai divi gadi, un mēs esam jau atpakaļ. Grūtības nav mūs salauzušas. Mēs esam sargāti, izdzīvojuši un kļuvuši vēl stiprāki.

Prezidents uzsvēra, ka gandrīz katrs nedzirdīgais cilvēks palīdzējis tuvināt šo priecīgo dienu, jo arī biedrības nauda ieguldīta šajā lietā. Liels paldies arī LR Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas vadītājam Jevgēnijam Stalidzānei, kas gādāja atbalstu no valsts budžeta. Gandrīz puse naudas «nāca» no Eiropas – ERAF fonda. Pavisam kopā – 36560 LVL.

Bet LNS vadības domas jau dodas citā virzienā – projekts «LNS – otrās mājas» turpinās, un remonts teju sācies KC «Rītausma» telpās, kuras jāizremontē līdz rudens kultūras sezonas sākšanai. Arī tur visai lieli darbi paveicami: ieeju un tualešu pārveidošana, lai var iekļūt cilvēki ar kustību traucējumiem; vestibila un garderobes re-monts. Izmaksas – aptuveni 26 tūkst. LVL, ko visu sedz ERAF finansējums.

Pats, pats pirmais izlaidums...

Vai tu zini, kurp tu dodies,
Manu mazo Sienāzīti?
Vai tu zini to, ka šodien
Beidzas tavi siltie rīti?

Jūnijs vienmēr ir bijis bagāts ar izlaidumiem. Un tā 2.jūnijā 218.bērnudārzā – internātā bērniem ar dzirdes traucējumiem bija priecīga diena, jo bērnudārzam atvadas teica tie mazie bērniņi, kuri reiz te ieradās ar apaļām kājelēm un rociņām, smukiem rezerves pamperiem somā un pie krūtiņām cieši saspiestu spēļu lāčuku. Tik lieli izauguši tagad, viņi svinīgi, polonēzes pavadībā ienāca izlaidumam sapostajā zālē.

Te nu viņi bija: Artis Ozols, Ivonna Babiško, Kārlis Melderis, Rūdolfs Stupāns, Ilva Virtiga, Edīte Ūze, Elza Alise Zariņa, Jānis Araks, Kristīne Bērziņa – nākamie Rīgas NBIS skolēni un Mirdza

Rūja, Andželika un Linda Petkunas, Laura Makšima, Dinārs Visockis, kuri papildinās Valmieras vārdzirdīgo skolas saimi. Savukārt daži drosmīgie bērni mācīsies vēl citviet – Lelde Kursīte Rīgas logopēdiskajā skolā, bet brālīši Eduards un Jānis Tamsoni – Kuldīgā, korekcijas klasītē.

Kā pateicību māmiņām un citiem saviem mīļajiem bērni veltīja dziesmiņu *Maza, maza sirsnīņa* – turklāt ar gaisa buču sūtīšanu. Mij!

Izlaidumā ieradās arī Burtu meitiņa, kura jau bijusi skolā. Viņa palīdzēja nākamajiem skolēniem caur rotaļām un dejām apgūt burtiņu ābeci. Meitenes dejoja Burtiņu deju, tā apliecinādamas, ka skolā ļoti nopietni jāmācās, bet puisī savā dejā parādīja, ka starpbrīžos var arī nedaudz paausoties. Skolā jāierodas tīriem un kārtīgiem – to visi jau zina, un bija arī dziesma par netīro puisīti.

Bērni teica lielum lielo paldies visiem bērnudārza darbiniekiem, kuri šo daudzto gadu laikā par viņiem rūpējušies un lutinājuši, – sākot no

bērnudārza vadītājas nama sargiem.

Bērni saņēma novēlējumu vienmēr apciemot mīļo bērnudārzu, kur pagājušas viņu bezrūpīgās dienas. Visi kopā – lieli un mazi – pēdējo reizi nodziedāja *Laimīgo zemi*.

Tad vārds tika dots bērnudārza vadītājai Mārītei Blicsonei, kuras acis vienmēr visu redz, kura ikdienā vienmēr atrod laiku bērniņus samīlot un sabučot! Vadītāja pie bērniņiem nāca ar domugraudiem, cik ātri paiet laiks: te piedzimst bērniņš, te viņu pieteic bērnudārzā, un nu jau viņš jāpoš uz skolu. Katrs ir savā vietā: lai sniegtu mīlestību un mācītu pacietību. Dienu pirms

Pats, pats pirmais izlaidums...

Sākums 9. lpp.

izlaiduma nemītīgi lija lietus, bet darbinieki pacietīgi līdz vēlai vakara stundai pušķoja zāli izlaidumam, un viņu pacietība tika atalgota, jo izlaiduma dienā spīdēja spoža, skaista saulīte!

Un tad bija klāt svarīgais brīdis, kad bērni ieraudzīja savus diplomus par bērnu-dārza beigšanu. Pirms tam diploma saņemšanu vajadzēja apliecināt ar savu parakstu. Kad mazajam absolventam svarīgais dokuments bija rokās, tam pievienojās dāvanas un daudzie ziedu pušķi. Goda vietā tika sauktas katra absolventa izlolotājas, kā teica vadītāja, – otrās mammiņas. Viņām tika lielais paldies, ziedi un gardumi!

Katram bērnam pirms diploma saņemšanas vadītāja sniedza mīlu raksturojumu. Kad pie absolventa Rūdolfā Stupāna sastājas garumgara rinda uz sveikšanu, tad vadītāja ieminējās: nez kas notiks, kad Rūdolfam būs kāzas, tad vajadzēs noīrēt pili!

Kā vienmēr skolas ātrību – skolas somas ar piederumiem dāvāja «Klusums».

Vecāki ar skaistām dāvanām un ziediem pateicās gan bērnu-dārzam, gan absolventu skolotājiem, auklītēm. Elzas mamma Elfa Zariņa paldies teica arī bērnu-dārza bērnu četrkājainajiem draugiem – to mums tiešām ir daudz!

Tapa daudz skaistu bilžu. Noteikti tās būs skatāmas arī *draugiem.lv*, jo vecāki bija bezgala lepnī par saviem bērniem. Tad sekoja skaista bērnu ballīte zālē, kuru organizēja absolventu vecāki, aktīvākās mammas bija Elfa Zariņa un Gita Ločmele. Arta vecmāmiņa Gerda Ozola uzteica viņas, jo šis bija pirmais izlaidums, ko absolventi svinēja kopā bērnu-dārza lielajā zālē. Visi varēja izpriecāties! Pēdējo reizi! Jo tālāk nopietns ceļš ejams, jauna vide, jauni darbi, jauni draugi!

*Tavas lelles saldi sapņos
Vēl par rotaļstundām raitām,
Bet tu steigies sevi sapost
Vienmēr jaunām skolas gaitām.*

*Lai jums veicas, mazie draugi – saka
Daiga Delle, 1. grupas skolotāja*

Mīļi sveicam

*Lielais notikums jūsu dzīvē –
apaļā dzīves jubileja – jau drīz vien
būs klāt: ar pārdomām un apceri par
aizgājušo laiku, ar savējo sirsnīgiem
vēlējumiem, draugu rokaspiedie-
niem, bučām un smaidiem. Lai jums
laba šī diena, un lai saulaina taka
turpmāk!*

85

9.VII MIRDZA OZOLIŅA, Rīgas

75

5.VII ANATOLIJS STEPANUKS, Rīgas
19.VII ANTOŅINA MACKĒVIČA, Rīgas

70

5.VII VACSLAVS BARKOVSKIS, Kuldīgas
9.VII MARIJA PRIEDĪTE, Rīgas
26.VII GAĻINA VAIVODE, Rīgas

65

10.VII JAUTRĪTE ZĪVERE, Rīgas

60

3.VII PJOTRS TORGOCVEVS, Rīgas
15.VII STANISLAVA STRUPKA, Rīgas
20.VII JANĪNA LUKINA, Rīgas

55

7.VII IMANTS BERGS, Ventspils
14.VII INĀRA VENDELĪNA, Ventspils
17.VII GUNTA NEBIJA LANGE, Kuldīgas
22.VII JĀNIS MUCENIEKS, Valmieras
29.VII AIRA JERIKA, Rīgas
29.VII ANTA DIMANTE, Rīgas
29.VII AUGUSTS GOBIŅŠ, Rīgas

50

5.VII ZINAĪDA FELDBERGA, Rīgas
18.VII AUSTRIS ŅIKIFOROVŠ, Liepājas
26.VII VITAUTAS URBONAS, Rīgas

Īpašais sveiciens

Bija man, bija man

Trīs lietniņas glabājamās:

I guntiņa, i atslēdziņa,

I bērniņš šūpulī.

Mīļi sveicam Māriti Ostvaldi ar

mazmeitiņas piedzimšanu!

Mēs – Liepājas biedri

*Materiāli par ES projektu (EQUAL,
ERAF) realizāciju šajā numurā sagatavoti
ar ES finansiālu atbalstu. Par to saturu pil-
nībā atbild Latvijas Nedzirdīgo savienība,
un tie nekādā ziņā neatspoguļo ES vie-
dokli.*

Galvenā redaktore ILZE KOPMANE. Datormāks: GUNTA BIRNĪTE.

*Lai dots mums senču darba tikums
Kā latvju tautas svētais likums.
A.Bozīte*

Nākamais numurs 10. jūlijā

Pateicība

Rīgas biedrība pateicas ziedotājiem. Tie ir: **Valda Ozoliņa** (pa 5 LVL), **Kira Skačkova, Imants un Nonna Zundi, Valentīna Skuja** (katrs pa 3.50 LVL), **Lūcija Saksone, Oļegs Liepa, Rita Zujevskā, Elenora Sondore, Laima un Bruno Skricki, Pēteris Balodis, Amanda Bauze, Darja Kuļeva, Jevgenija Labprāte, Velta Zakenfelde** (katrs pa 3 LVL), **Daina Gruzdiņa Cīrule, Valērijs Duškins, Valentīna un Vasiļijs Pogrebnaji, Anna Simanoviča, Marta Ceplīte, Dzidra un Harijs Steglavi, Jūlija un Vasiļijs Depkovski** (katrs pa 2.50 LVL), **Zelma Mieziņa, Liliņa Feldberga, Leonora Lukste, Vilnis Gulbis, Anna Buļe, Velta un Jānis Timmermani, Antoņina Ratniece, Erika Skaba, Anatolijs un Raisa Suharevi, Ingrīda Rudzīte, Brigita Mieziņa** (katrs pa 2 LVL), **Lifantijs Lavrenovs, Tekla un Vitālijs Pivins, Ona un Arvīds Jānkalni, Biruta un Gotfrīds Brieži** (katrs pa 1.50 LVL), **Kristīne Kabule, Jevgenija Vārpiņa, Gaļina Vaivode, Vitālijs Kokorevičs, Jelena Lazdiņa, Aleksandrs Bočkarjovs** (katrs pa 1 LVL).

Iespēja iepazīties

LNS e-pastā ienākusi vēstule no ASV dzīvojoša Latvijas izcelsmes pilsoņa Arņa Ābola (62 gadi). Viņš interesējas par nedzirdīgo dzīvi un iespējām neatkarīgajā Latvijā šodien.

Arnis Ābols kļuvis nedzirdīgs 5 gadu vecumā, mācījies 3 gadus Rīgas Nedzirdīgo bērnu skolā, bet 1944. gadā kopā ar vecākiem emigrējis uz Rietumiem. Piecus gadus dzīvojuši Vācijā, pēc tam pārcēlušies uz ASV. Dzīvo Rodas salā.

Pa daudzajiem prombūtnes gadiem viņš ir zaudējis latviešu valodas zināšanas. Arnis Ābols vēlētos sarakstīties ar nedzirdīgiem cilvēkiem, lai uzzinātu par viņu dzīvi Latvijā. Bet tas jādara angļu valodā un uz e-pastu, **A.Ābola e-pasta adrese: arnisabols@cox.net**

Līdzjūtība

*Ir pienācis laiks atvadu brīdim,
Kad vietas nav skaļiem vārdiem,
Kad atkal kāds zieds ir vītis
Un aiziet caur mūžības vārtiem.*

Skumju brīdī esam kopā ar mūsu biedrības biedru **Nesteru Kuzņecovu**, sieviņu mūžībā pavadot.

Rēzeknes RB

Sēru vēsts

♣ **Edgars Aumeisters**
1940.23.V — 2006.13.V

♣ **Ināra Kluša**
1942.1.II — 2006. 29.05.

Rīgas biedrība